

Forduljon az újtó az illetékes szervhez!

Perédi Károly elvtárs, az Országos Találmányi Hivatal elnöke néhány héttel ezelőtt a rádióban beszélt már arról, hogy a dolgozók jórésze még ma is az Országos Találmányi Hivatalt tartja elsősorban illetékesnek újtási javaslata elbírálására, újtási ügyének intézésében ért esetleges sérelmeinek, panaszának orvoslására. Ennek következtében és azért, mert a dolgozók nem tudják, vagy nem világosítják fel kellően őket, hogy újtási ügyükben hova forduljanak, tömegesen érkeznek elsőfokú elbírálásra újtási javaslatok, fellebbezések, panaszok az Országos Találmányi Hivatalhoz. Előfordul az is, hogy egyes újtók egyenesen megkerülik az eljárásra hivatott szerveket, mert úgy vélik, hogy ügyüket az Országos Találmányi Hivatal gyorsabban vagy megbízhatóbban intézi vagy intézteti el, mint az illetékes újtási szerv. Ez az elgondolás helytelen. Ahelyett, hogy meggyorsítaná az eljárást, elhúzza, és az Országos Találmányi Hivatalt sok felesleges, hozzá nem tartozó munkával terheli, végső soron az újtónak csalódást, a népgazdaságnak pedig kárt okoz, mert az esetleg értékes újtás később kerül megvalósításra. Ezért ezt a hibát minél gyorsabban és minél alaposabban ki kell küszöbölnünk és el kell érniünk, hogy

minden újtási ügy közvetlenül ahhoz az újtási szervhez kerüljön elbírálásra, amely erre kizárólag illetékes.

Az újtási rendelet szerint az újtási javaslatot annak a szervnek az újtási előadójánál kell benyújtani, amely annak megvalósítására az újtás tárgyánál fogva hivatott. Ha például egy gépgyári dolgozó azt javasolja, hogy a gyárban vagy annak egyik üzemszékében a munkaműveleteket a termelés emelése érdekében változtassák meg, akkor ezt az újtási javaslatot a gyár újtási előadójának kell átadni, mert a változtatást előreláthatóan csak abban a gyárban vagy üzemszékben fogják végrehajtani. Helytelen tehát, ha az ilyen újtási javaslatot az Országos Találmányi Hivatalhoz nyújtják be. Az Országos Találmányi Hivatal ugyanis nem jogosult a javaslat megvizsgálására és elbírálására, s ezért nem is tehet mást, mint hogy azt a megvalósításra illetékes minisztériumhoz, iparigazgatósághoz vagy vállalathoz teszi át és erről az újtót értesíti. Ilyen esetben még hosszabb is lehet az elintézés útja, mert a minisztérium továbbadja az ügyet az ipar-

igazgatóságnak, ez pedig esetleg a vállalatnak. Így értékes napok és hetek telnek el és a javaslat elbírálása érdekében ez alatt semmi sem történik. Mit mond erre az újtó? Természetesen azt, hogy elbürokratizálják ügyét, ide-oda dobálják, semmi sem történt hetek vagy hónapok óta. Persze, nem gondol arra, hogy

saját tévedése okozza a késedelmet és tévedése több szerv apparátusát terhelte feleslegesen.

Ugyanilyen szemszögből kell vizsgálni a jogorvoslatok és panaszok elbírálásának kérdését is. Az újtási rendelet szerint az újtási ügyekben hozott bármilyen határozat ellen a tudomásulvételtől számított 30 napon belül fellebbezni lehet a közvetlen felettes szervhez. A fellebbezést annál az újtási szervnél kell benyújtani, amely a megtámadott határozatot hozta. A rendelet azt is kimondja, hogy másodfokú határozat ellen jogorvoslatnak csak akkor van helye, ha másodfokon az elsőfokú döntést megváltoztatták.

Ezeknek a világos rendelkezéseknek ellenére nem egy újtó az elsőfokú — tehát mondjuk a vállalat vezetőjének — általa sérelmesnek vélt határozata ellen mindjárt a minisztériumhoz, vagy az Országos Találmányi Hivatalhoz fordul fellebbezéssel vagy panasszal, ahelyett, hogy a határozatot hozó szervnél nyújtana be panaszát, amely azután a közvetlen felettes szervéhez, például a vállalat trösztjéhez terjeszti fel másodfokú elbírálás céljából. Mi történik ilyen esetben? Az, hogy a minisztérium, vagy az Országos Találmányi Hivatal a fellebbezést vagy panaszt átteszi a határozatot hozó szervhez. Ez természetes is, mert hiszen a felsőbb szerv nem ragadhatja magához a középfokú szervek döntési jogkörét, nem dönthet a fejük felett. Az ellenkező gyakorlat megsértené a jogszabályt és teljes jogbizonytalanságot szülne. Felmerülhet a kérdés, hogy miért nem mindjárt a fellebbezés vagy panasz elbírálására illetékes szervhez küldi meg a minisztérium vagy az Országos Találmányi Hivatal a jogorvoslati beadványt? Azért, mert egyrészt a jogszabály így rendelkezik, másrészt, mert a másodfokú elbírálásra illetékes szerv csak akkor tud dönteni, ha az elsőfokú határozat alapjául szolgáló összes iratok a birtokában vannak. Ezek pedig a határozatot hozó szervnél fekszenek el. Emellett, ha a fellebbező jogorvoslati beadványában olyan új adatokat közöl, amelyek az eredeti hatá-

rozat meghozatalakor nem voltak ismereteseek és amelyek birtokában másképpen határoztak volna, nincs szükség másodfokú elbírálásra, mert az alaphatározatot hozó újtási szerv a fellebbezést előterjesztésnek veheti és új határozatot hozhat.

Nem kétséges, hogy a határozatot hozó szerv megkerülésével felsőbb szervhez beadott jogorvoslat elbírálásának ügye elhúzódik, mert olyan közbeeső intézkedéseket von maga után, amelyeket a felsőbb szerv felesleges igénybevétele nélkül el lehetett volna kerülni. Ennek a megállapításnak nem mond ellent az újtási rendeletnek az a rendelkezése, hogy újtási ügyének sérelmes intézése miatt az újtó panasszal fordulhat a minisztériumhoz, vagy az Országos Találmányi Hivatalhoz. A magyar állam minden polgárának joga van panaszát az általa legilletékesebbnek vélt szervhez előterjeszteni. Ez azonban egyáltalán nem jelenti azt, hogy feltétlenül annak a szervnek kell eljárnia a panasz ügyében, amelyhez azt benyújtották. Az Országos Találmányi Hivatalhoz benyújtott panaszok 90 százalékánál megállapítható, hogy a panasz megvizsgálására és elintézésére nem az Országos Találmányi Hivatal illetékes. Ezért az ilyen panaszokat az Országos Találmányi Hivatal kénytelen az illetékes szervhez áttenni és erről a panaszost értesíteni. Persze, ennek is az a következménye, hogy egyrészt a panaszos ügy elintézése késedelmet szenved, másrészt pedig az, hogy az Országos Találmányi Hivatal dolgozói munkaidejük jórészt a panaszos tanulmányozására és az illetékes szervhez való elküldésre kénytelenek fordítani. Minderre nem kerülne sor,

ha a panaszos újtók figyelembe vennék, hogy igazukat leggyorsabban a rendes jogorvoslati úton találhatják meg.

Az újtási szerveknek és az újtóknak fontos közös érdeke, hogy a fent vázolt téves, helytelen és eléggé elterjedt gyakorlatot megszüntessék. Az újtási szervek és szakszervezetek kellő felvilágosító munkával sokat tehetnek ennek érdekében. Az újtók pedig a jogszabályok kellő tanulmányozásával és az alsóbbfokú újtószervek iránti nagyobb bizalom előlegezésével magukat sok bosszúságtól, a felsőbb szerveket pedig sok felesleges munkától kímélnék meg, amellett újtási díjukhoz is hamarabb jutnának. Mindennek végül a népgazdaság is hasznát látná, mert a jó újtások hamarabb kerülnének bevezetésre.

Almay György